

İŞLETME FİNANSMANI

Prof. Dr. Güven SAYILGAN

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü
Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

İŞLETME FİNANSMANI

FİNANSAL PİYASALAR

Piyasa

- * Piyasa, satın almak istedikleri mal, hizmet veya menkul kıymetler için gereken satın alma gücüne sahip alıcılar ile alıcıların talep ettikleri mal, hizmet veya menkul kıymetlere sahip olup da bunları satmak isteyen satıcıların amaçlarını gerçekleştirecek şekilde buluşmalarını sağlayan her türlü ortamdır.

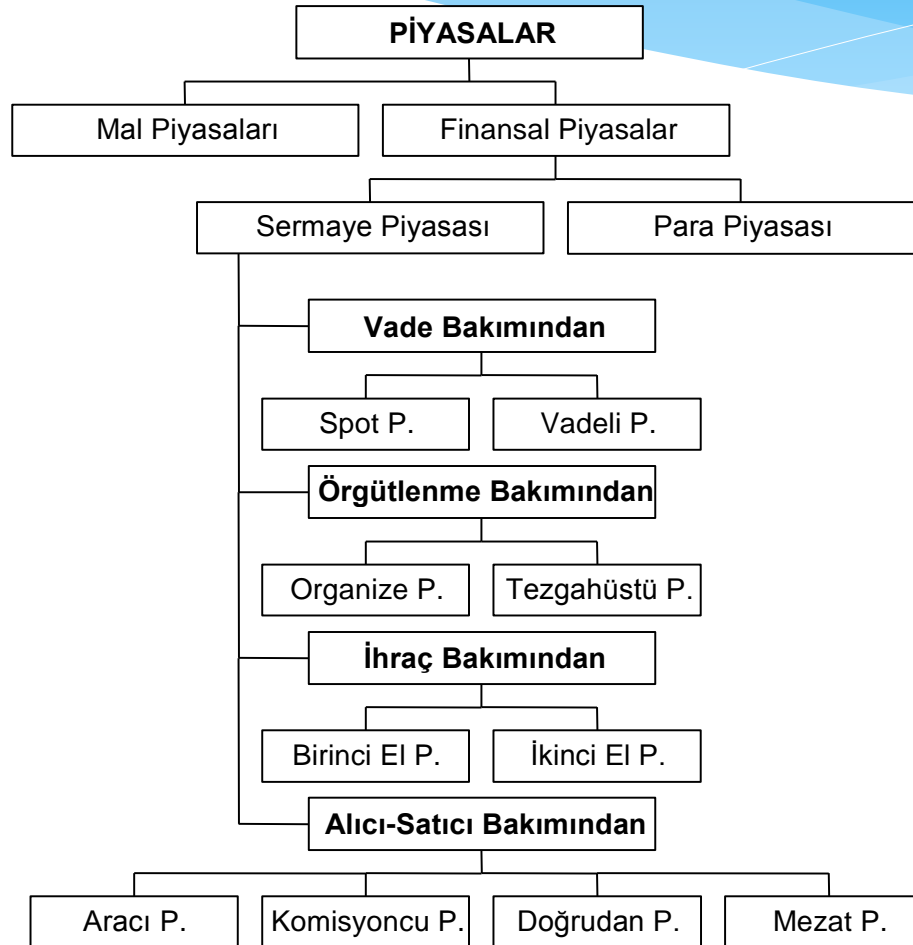
Piyasa

- * Piyasanın oluşması için belli bir mekânın olması zorunluluğu yoktur.
- * Alıcılar ve satıcılar amaçlarını gerçekleştirmek için belli bir mekânda karşı karşıya gelebilecekleri gibi, telefon, faks, ATM, internet gibi çok değişik iletişim olanaklarını kullanarak da karşılaşılabirler.

Piyasalar

- * Piyasalar ikiye ayrılır:
- * Mal (gerçek=reel) piyasalar
- * Finansal (mali) piyasalar

Piyasalar

Mal Piyasası

- * Mal, bir gelir sağlamak amacı ile ticareti yapılan fiziksel bir varlıktır.
- * Hizmetler de bu kapsamda değerlendirilmektedir.
- * Mal piyasaları, mal ve hizmetler ile bu mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan üretim faktörlerinin ticaretinin yapıldığı piyasalardır.
- * Bu piyasalara; enerji piyasası, silah piyasası, altın piyasası örnek olarak gösterilebilir.

Finansal Piyasalar

- * Piyasaların mal piyasaları ve finansal piyasalar olmak üzere ikiye ayrıldığı belirttik.
- * Dersimizin konusunu oluşturan sermaye piyasaları ise para piyasaları ve finansal piyasalar olmak üzere iki temel bölümden oluşmaktadır.
- * Dersimizin anlatımında finansal piyasalar ve bu bağlamda para piyasaları kısaca açıklandıktan sonra sermaye piyasaları üzerinde odaklanılacaktır.

Finansal Piyasalar

- * Bu piyasalara “finansal varlık piyasaları” da denilmektedir.
- * Finansal piyasalar, İşletmelerin veya fon gereksinimi olan kurumların fon talepleri ile fon arz edenlerin fon arzının karşılaştığı piyasalardır.
- * Finansal piyasalarda işlem gören; finansal araçlar veya finansal varlıklar, fiziki mallardan farklı olarak, taşıyıcısına direkt olarak bir hizmet sağlamazlar.

Finansal Varlıklar

- * Finansal varlıklar, genellikle bu varlığı satan (fon talep eden) kurumların aktifleri (varlıkları) üzerinde bir talep hakkı doğururlar.
- * Finansal varlık; **hisse senedi** niteliğinde ise bir ortaklık ilişkisi doğurur, **tahvil** niteliğinde ise bir **alacak ilişkisi** doğurur.
- * Bu piyasalarda genellikle menkul kıymetler (hisse senedi, tahvil, bono vb.) işlem görmektedir.
- * Bazen bu menkul kıymetlere “**kâğıt varlıklar**” da denilmektedir.

Finansal Piyasaların Unsurları

- * Finansal piyasalar; fon arz edenler, fon talep edenler ve bu iki tarafı bir araya getiren aracı kurumlardan oluşur.
- * Bununla birlikte düzenleyici nitelikteki kamu kurumlarının (örneğin Sermaye Piyasası Kurulu), bağımsız denetim şirketleri, derecelendirme kurumları ve takas saklama kurumları gibi kurumlar da bu piyasaların önemli bir unsuru olduğunu belirtmek gerekir.

Para Piyasası

- * Kısa vadeli fon arzının ve fon talebinin karşılaştığı piyasalara para piyasası denir.
- * Para piyasası araçları genellikle borçlanma ilişkisine bağlı olarak geliştirilen araçlardır.
- * Para piyasası araçlarına; altın, döviz, para, repo, kambiyo senetleri (poliçe, bono, çek) ile vadesi bir yıla kadar olan alacak veya borç senetleri örnek olarak gösterilebilir.

Para Piyasası

- * Bankaların kısa vadeli fon arz ve taleplerinin karşılaştığı piyasaya da **interbank piyasası** denilmektedir.
- * Merkez Bankası da, ekonomideki para arzını kontrol altında tutarak istikrarı ve istikrarla birlikte likiditeyi sağlamak amacıyla **açık piyasa işlemleri** yapmaktadır.
- * Açık piyasa işlemleri de para piyasasının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasaları; işletmelerin, şirketlerin, özellikle de halka açık anonim şirketlerin (hisse senetleri halka arz olunmuş şirketlerin) uzun vadeli fon gereksinimlerini karşıladıkları bir piyasasıdır.
- * Bir başka ifade ile sermaye piyasaları, uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı piyasalardır.
- * Uzun vade olarak belirtilmek istenen bir yıldan uzun bir dönemdir.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasalarında fon arz ve talebinin karşılaşması ve fonların el değıştirmesi uzun vadeli menkul kıymetler aracılığı ile sağlanmaktadır.

Sermaye Piyasası

- * Bu menkul kıymetlere sahip olanlar (genellikle yatırımcılar), bu menkul kıymetleri satanların (ihraç edenlerin) varlıkları üzerinde vadesi değişmekle birlikte bir yıldan daha uzun süre talep hakkına sahip olurlar.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasası aracı niteliğindeki menkul kıymetlere sahip olanların değişik hakları vardır. Bu menkul kıymetler, getiriler açısından değerlendirildiğinde; menkul kıymetin türüne göre kârdan pay alma ve faiz geliri talep etme hakları vardır.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasalarının arz tarafında fon fazlası bulunanlar, talep tarafında da fon gereksinimi bulunanlar vardır.
- * Fon fazlası olanlar; tasarruf sahibi bireysel yatırımcılar, likidite fazlası bulunan işletmeler, devlet veya kamu işletmeleri, sigorta şirketleri, emekli sandıkları, sosyal sigorta kurumları, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları ve yatırım bankaları, gibi kurumlardan oluşur.

Sermaye Piyasası

- * Yapacakları yatırımların finansmanı için finansman gereksinimi içinde olan işletmeler başta olmak üzere bir yıldan uzun vadeli bir tüketimini finanse ettirmek isteyenler de fon açığı olan tarafı oluşturur.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasalarında çok değişik yatırım seçenekleri ile karşı karşıya bulunan yatırımcıların temel beklentisi minimum risk ile maksimum getiriyi sağlamaktır.
- * Sermaye piyasaları bütün bu kurum ve kuruluşlarıyla genel bir sistemdir.

Sermaye Piyasası

- * Sermaye piyasalarının bu fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için piyasanın “etkin” bir işleyişe sahip olması gerekir.
- * Etkinliği, piyasa fiyatlarının “gerçeğe uygun” olması şeklinde açıklayabiliriz.
- * Sermaye piyasasının oluşması ve gelişmesi için; piyasanın güven verici bir şekilde, açıklık ilkesine uygun olarak çalışması ve tasarruf sahiplerinin (yatırımcıların) haklarının korunması gerekir.

Sermaye Piyasası

- * Bu görevlerin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için bütün menkul kıymet çeşitlerinin halka arzını ve satışını düzenlemek ve denetlemek, halka arz olunan menkul kıymetlere ilişkin bilgilerin tam ve gerçeğe uygun olarak açıklanmasını sağlamak üzere sermaye piyasasını etkin bir şekilde denetleyecek bir kurum oluşturulmalıdır.
- * Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde SEC (Security Exchange Commission), Türkiye'de SPK bu görevleri yerine getiren kuruluşlardır.